

Samen Doen!

COLLEGEPROGRAMMA
2018 – 2022

 gemeente
Aa en Hunze

Samen Doen!

Inleiding	3
Bestuur en Samen Doen	7
Zorg en Samen Doen	14
Economie, werk en recreatie en Samen Doen	18
Voorzieningen, leefbaarheid en wonen en Samen Doen	22

Samen Doen!

Inleiding

Voor u ligt het Collegeprogramma 2018 - 2022. In dit collegeprogramma werken we het Coalitieakkoord 'Samen Doen' verder uit. Aan het coalitieakkoord liggen de Herijking Strategische Toekomstvisie 2015 - 2025, het daarbij behorende Uitvoeringsprogramma en de Meerjarenbegroting 2018 - 2021 ten grondslag.

In dit collegeprogramma beschrijven we wat onze richtinggevende kaders, waarden en prioriteiten zijn voor de komende bestuursperiode. Alles wat we deze bestuursperiode samen doen, staat in het licht van onze ambitie.

Onze ambitie

Aa en Hunze is een prachtige plattelands-
gemeente. Het is sterk, vitaal en veilig.

Samen met de inwoners zorgen we ervoor dat
dit zo blijft en mogelijk nog sterker, leefbaarder,
duurzamer en vitaler wordt.

De 'centrale lijn'

Een sterke, leefbare, duurzame en vitale samenleving is van ons allemaal, en van belang voor ons allemaal. Inwoners van onze mooie dorpen zetten zich hiervoor in en ontwikkelen op hun eigen manier initiatieven die bij hun dorp passen. Inwoners, ondernemers, dorpsbelangen en andere organisaties kennen hun eigen omgeving, weten wat er past en nemen daarom zelf steeds vaker het voortouw. Hierdoor komen veel nieuwe vormen van samenwerking tot stand die wij van harte ondersteunen. In de herijkte Strategische Toekomstvisie hebben we hierover het volgende gezegd:

In de herijkte Strategische Toekomstvisie is de volgende centrale lijn te herkennen:

- Inwoners zijn 'aan zet'. Meer en meer nemen inwoners het initiatief voor het oppakken van maatschappelijke vraagstukken.
- Dorpen en gemeenschappen ontwikkelen zich daarmee elk op een eigen manier. Verschillen tussen dorpen mogen er zijn.
- Het initiatief ligt meer bij de samenleving en de gemeente beweegt mee. Voor de gemeente betekent dit een andere rol en een andere manier van werken.
- Waar nodig en gewenst neemt de gemeente de rol van regisseur in om samenwerking te bevorderen en ondersteuning te bieden.
- De gemeente draagt zorg voor een 'vangnet' en voor 'basiskwaliteit'.

Deze centrale lijn zetten we voort in de komende bestuursperiode. We hebben veel ambities die in de volgende hoofdstukken verder uitgewerkt worden. Daarnaast zijn er drie hoofdonderwerpen waar alle gemeenten mee aan de slag zijn of gaan. Onze aanpak lichten we hier kort toe:

Doorontwikkeling sociaal domein

Binnen het sociaal domein zijn we - na een succesvolle transitie - gestart met de doorontwikkeling. Hierbij richten we ons op het zoveel mogelijk aansluiten op de leefwereld van de inwoners. Gelijkwaardigheid en eigenaarschap, meedoen en preventie, handelingsvrijheid binnen kaders, integraal en gebiedsgericht werken staan hierbij centraal. We organiseren samen met de inwoners wat ze nodig hebben en blijven daarbij binnen het beschikbare budget. We geven invulling aan 'Samen maak je de route!' en komen in **pijler 2: Zorg en Samen Doen** met een uitwerking van concrete stappen.

Omgevingswet

We gaan ons goed voorbereiden op de komst van de Omgevingswet die vanaf 2021 in werking treedt. De Omgevingswet bundelt de wetgeving en de regels voor ruimte, wonen, infrastructuur, milieu, natuur en water. Met de Omgevingswet krijgen inwoners een centrale rol. De uitgangspunten zijn: minder regels, meer ruimte voor initiatieven, lokaal maatwerk en vertrouwen. Dit betekent dat we, net als in het sociaal domein, ook hier voor de opgave staan om op een andere manier te werken, vooral door samen te werken. Het invoeren van de Omgevingswet doen we op onze eigen Aa en Hunze-manier, namelijk solide, realistisch en pragmatisch. In **pijler 4: Voorzieningen, leefbaarheid, wonen en Samen Doen** komt dit onderwerp terug.

Energietransitie

Dat we allemaal moeten overstappen op duurzame energiebronnen is een feit. In het landelijke Klimaatakkoord worden doelen vastgelegd die een behoorlijke inspanning vragen. Zo is het doel om in 2030 de uitstoot van CO₂ met 49 procent terug te dringen. Samen met inwoners, bedrijven, maatschappelijke organisaties, waterschappen en de provincie geven we vorm aan een strategie en actieplan voor de energietransitie, zodat we bijdragen aan het nationale akkoord. Dit onderwerp is terug te vinden in **pijler 3: Economie, werk en recreatie en Samen Doen.**

En verder..

Naast deze hoofdonderwerpen noemen we het Interbestuurlijk Programma (IBP) waarin het Rijk en de VNG afspraken hebben gemaakt. Uiteenlopende maatschappelijke opgaven worden hierin genoemd. Dit zijn ook opgaven waar wij de komende jaren voor staan, zoals de transitie naar duurzame energie en het terugdringen van het aantal mensen met problematische schulden. We sluiten bij de uitwerking van dit soort onderwerpen zoveel mogelijk bij het IBP aan.

Wat betekent dit voor ‘Samen doen’?

Naast de eerdergenoemde hoofdonderwerpen zijn er nog tal van andere onderwerpen waarop we de komende jaren onze ambities willen gaan verwezenlijken. Onze agenda voor de komende bestuursperiode werken we in de komende hoofdstukken beleidsmatig verder uit. Dit doen we aan de hand van de vier pijlers uit de Strategische Toekomstvisie. Per pijler lichten we toe hoe we de samenwerking voor ons zien en wat we gaan doen. In het samenspel van gemeente, inwoners en samenwerkingspartners is het per situatie een gezamenlijke zoektocht naar passende rollen. We sluiten af met een financiële paragraaf/meerjarenraming met daarin de financiële onderbouwing van onze ambities.

PIJLER 1

Bestuur en Samen Doen

Een uitnodigend, transparant en inspirerend college dat helder is over de rol die ze inneemt en samen met anderen op zoek gaat naar de best passende oplossingen.

Hoe geven we vorm aan bestuur en Samen Doen?

We hebben een beweging in gang gezet om ervaring op te doen met andere manieren van werken. Deze lijn zetten we voort. We kantelen van bepalend naar ondersteunend, naar ruimte bieden en vertrouwen geven. Als gemeente werken we van buiten naar binnen en geven we op een eigentijdse manier invulling aan onze maatschappelijk opgaves. We kijken naar wat nodig is en zoeken samen naar de best passende oplossingen, waar het kan vanuit de inwoners zelf aangedragen. We hebben een scherp oog voor sterke, leefbare, duurzame en vitale dorpen!

We werken mee aan een creatief en innovatief klimaat waarbinnen inwoners de ruimte krijgen om ideeën te ontwikkelen en uit te voeren die bijdragen aan een prettige en toekomstbestendige leefomgeving. We gaan uit van vertrouwen, maatwerk, ruimte, integraliteit en samenwerking.

Dit doen we als uitnodigend, transparant en inspirerend college. We nodigen onze inwoners, ondernemers en organisaties uit om onze gemeente mooi te houden en nog iets mooier te maken. Hierbij proberen we alle inwoners te bereiken. We komen vanuit een goede integrale belangenafweging tot maatwerkoplossingen en zijn transparant over de afwegingen die we maken. We gaan op vernieuwende manieren in gesprek (bijv. dorpsgesprekken) met onze inwoners, ondernemers en organisaties en we gaan experimenteren met andere manieren van samenwerken.

Vanzelfsprekend geven we hier graag in samenspel met de gemeenteraad nadere invulling aan.

Rollen bepalen

In de samenwerking met inwoners en diverse samenwerkingspartners bepalen we onze rol door gebruik te maken van de ‘participatietrap’. Deze gebruiken we als handvat, zowel wanneer het initiatief vanuit de inwoners als vanuit ons zelf komt. Afhankelijk van de invloed die we hebben of krijgen en het maatschappelijke belang dat ermee gediend is, bepalen we onze rol. De rol die we innemen kan gedurende een proces veranderen. Zoals bijvoorbeeld tijdens de ontwikkeling van Centrumvisie Gieten gebeurde. In alle gevallen zijn we helder over de rol die we innemen.

We gaan voor plannen met draagvlak. Bij initiatieven vanuit de samenleving toetsen we of er een zorgvuldig proces gevolgd is en of er draagvlak is. Daar waar wij het initiatief nemen, zorgen we voor een zorgvuldig proces en creëren we zoveel mogelijk draagvlak.

Figuur boven Rollen en mate van invloed (bekeken vanuit de gemeente)

Reguleren

Rol inwoners

De rol van onze inwoners is beperkt tot die van afnemer of leverancier. Wij bepalen de regels en handhaven deze.

Rol gemeente

Dit is het zwaarste instrument dat de gemeente kan inzetten qua sturing, namelijk regulering door wet- en regelgeving en spelregels. Als consequentie van dit middel kan de gemeente de regels ook handhaven.

VOORBEELD

We stellen bijvoorbeeld regels op ten aanzien van de brandveiligheid van gebouwen. Wanneer deze regels niet nageleefd worden handhaven we hierop.

Regisseren

Rol inwoners

We leven in een netwerksamenleving met veel verschillende partijen die zich betrokken voelen bij de ontwikkelingen in de samenleving. Vanuit deze betrokkenheid worden maatschappelijke opgaven gesignaleerd en opgepakt. Meerdere partijen hebben een rol en een verantwoordelijkheid.

Rol gemeente

We zijn onderdeel van een netwerksamenleving waarin veel partijen zich betrokken voelen. Wij hechten belang aan het oppakken van de maatschappelijke opgave en het voeren van regie hierop. We zijn in de lead maar realiseren ons ook dat we dat niet alleen kunnen en willen. We verbinden partijen aan het gemeenschappelijke doel.

VOORBEELD

De aanpak laaggeletterdheid voeren we samen met veel andere partijen uit. We nemen hierbij de lead maar gaan hierbij niet op de stoel van onze samenwerkingspartners zitten.

Stimuleren

Rol inwoners:

Soms nemen inwoners zelf initiatief en soms doen zij dat op uitnodiging van de gemeente, omdat er een (beleids)wens is. De uitvoering van het initiatief is aan de samenleving.

Rol gemeente:

Wij hebben de wens dat een bepaald beleid of een interventie van de grond komt, maar de realisatie daarvan laten we over aan anderen. We zoeken naar mogelijkheden om anderen in beweging te krijgen, te stimuleren.

VOORBEELD

We proberen inwoners met stimuleringsmaatregelen te verleiden tot gedrag dat duurzaamheid bevordert.

Faciliteren

Rol inwoners

Inwoners komen met initiatieven die maatschappelijk effect hebben.

Rol gemeente

De gemeente faciliteert dit initiatief wanneer zij van mening is dat het maatschappelijk effect heeft en aansluit bij de doelen van de gemeente. Faciliteren betekent niet 'U vraagt, wij draaien'.

VOORBEELD

Als daar behoefte aan is faciliteren we gesprekken met ondernemers over een eventuele zondagsopenstelling.

Loslaten

Rol inwoners

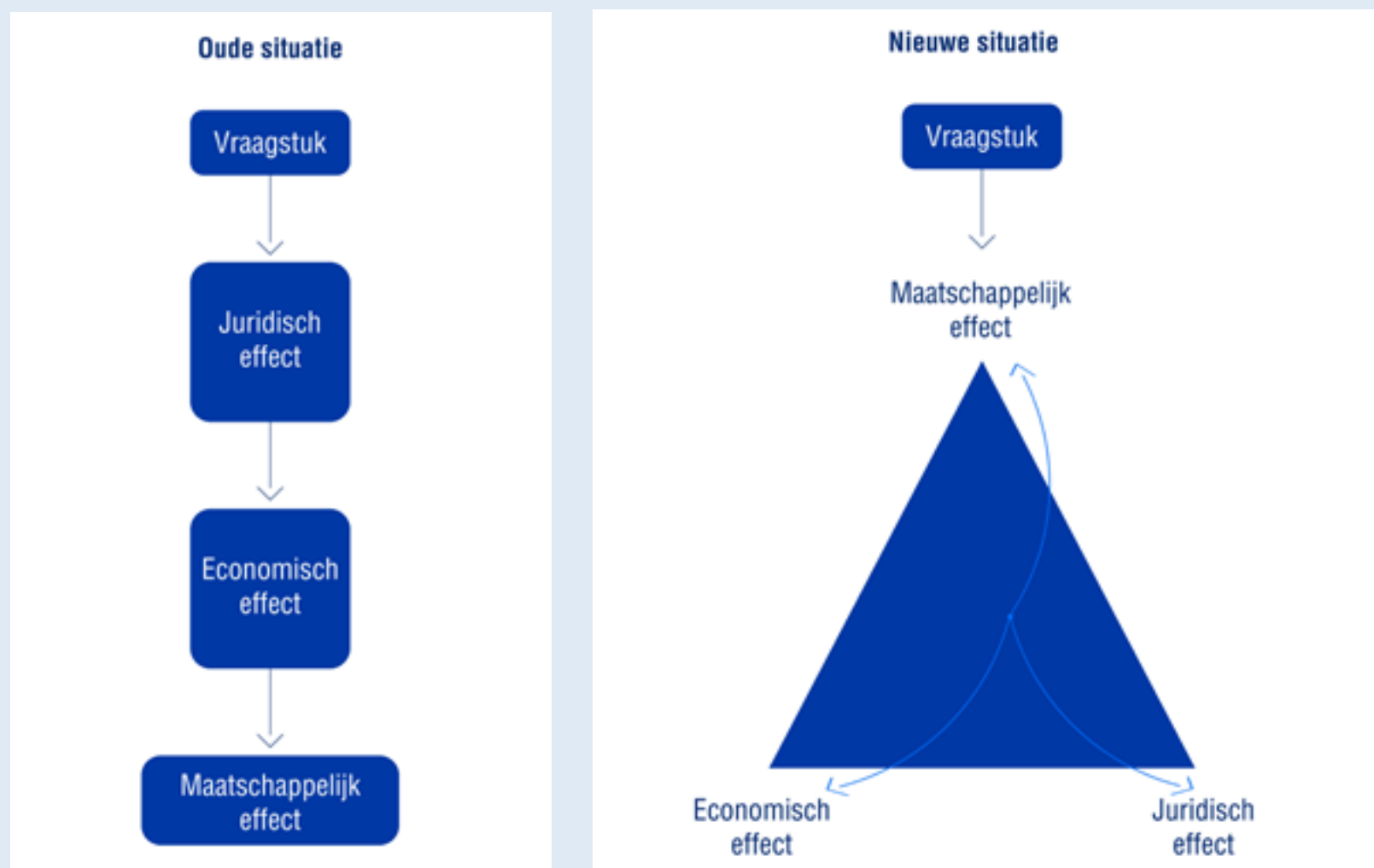
Onze inwoners ontplooiën tal van initiatieven waarbij wij niet of beperkt nodig zijn.

Rol gemeente

Wanneer deze initiatieven niet tot de taak van de gemeente behoren, hebben wij inhoudelijk noch in het proces enige bemoeienis.

VOORBEELD

In Eext is een enthousiaste groep inwoners zelf het ouderenvervoer gaan regelen. Hier hebben wij als gemeente geen enkele bemoeienis mee gehad.

Figuur boven
waardendriehoek als nieuw afwegingskader

Afwegingen maken

Er spelen vaak veel verschillende belangen een rol bij vraagstukken. We vinden het belangrijk om tot een integrale afweging van deze belangen te komen. Van oudsher kijken we als gemeente vooral of iets juridisch mag en of het financieel haalbaar is. Deze manier van keuzes maken sluit steeds minder aan bij het bieden van ruimte aan onze inwoners en het komen tot de best passende oplossing. Het wordt steeds belangrijker dat we initiatieven op hun publieke waarde (maatschappelijk effect) gaan waarderen. Dit staat voorop en vervolgens kijken we of en hoe dit juridisch en financieel te realiseren is. Hiermee komen we tot de best passende uitkomst. Zo zetten inwoners en gemeente zich samen in om maatschappelijke doelen te bereiken.

Wat gaan we doen?

Als gemeente werken we van buiten naar binnen. We zijn een communicatief college dat uitgaat van gelijkwaardigheid en een transparante dialoog.

Stimuleren andere manieren van werken

- We geven een vervolg aan College bie't pad / bij het pad, waarbij we met inwoners in gesprek gaan. Door de praktijk van de dorpsbewoners en die van de gemeente bij elkaar te brengen, werken we aan beter beleid, plannen en uitvoering.
- We gaan op Expeditie Aa en Hunze om te experimenteren (zoals we ook gedaan hebben met de 'first time voters'): nieuwe en andere dingen proberen (en niet meer van hetzelfde) en na die tijd kijken of het gewerkt heeft. Doel van het experiment is meer inwoners actief te betrekken.
- We zijn positief over themajaren, maar bekijken de nadere concretisering ook in relatie tot de druk die dit op de organisatie legt.
- Met Aa en Hunze stroomt! zetten we verder in op de organisatieontwikkeling.
- We zetten het Aa en Hunze panel regulier in onder inwoners om hen te betrekken bij beleidsonderwerpen.
- We vinden het belangrijk om meer initiatieven vanuit de samenleving te gaan faciliteren en stimuleren.
- We gaan het planning en controlcyclus herijken op een wijze die aansluit bij de manier waarop we willen gaan sturen en monitoren.

Toezicht en handhaving

- In lijn met het coalitieakkoord zetten we meer in op toezicht en handhaving. We treden actief op tegen verrommeling van het landschap, illegale reclame/bouw, toezicht bij risicovolle evenementen. Daarnaast gaan we behalve bouwcontroles ook steekproefsgewijs andere Wabo-vergunningen controleren en pakken we het actief toezicht op permanente bewoning van recreatieparken zelf op.

Trots uitstralen

- We zetten in op het verhogen van de kwaliteit van onze (digitale) dienstverlening. We willen onze inwoners nog beter bedienen via de verschillende kanalen: telefoon, website, balie, post/mail.

PIJLER 2

Zorg en Samen Doen

Verder uitrollen en verinnerlijken van
'Samen maak je de route!'

Hoe geven we vorm aan Zorg en Samen Doen?

We hebben de ambitie dat alle inwoners op eigen kracht kunnen deelnemen aan de samenleving. De insteek hierbij is van ‘zorgen voor, naar zorgen dat’. In ‘Samen maak je de route!’ beschrijven we de wijze waarop we binnen het sociaal domein willen denken, organiseren en doen. We stellen de leefwereld van onze inwoners centraal.

‘Samen maak je de route!’ en de daaruit voortvloeiende sturingsfilosofie vragen ook een andere manier van werken van bestuur en organisatie. Samen met onze inwoners, hun omgeving, Attenta, het voorliggend veld en de aanbieders gaan we werken vanuit de nieuwe aanpak waarin gelijkwaardigheid en eigenaarschap, meedoen en preventie, handelingsvrijheid en kaders, en integraal en gebiedsgericht werken centraal staan.

Stichting Attenta speelt een belangrijke rol in de doorontwikkeling van het sociaal domein. Zij ontwikkelt zich door naar een integrale toegang die samen met inwoners en partners op zoek gaat naar de best passende oplossing voor inwoners. Daarnaast vangt ze trends en signalen op en legt ze verbindingen om de preventieve aanpak in het sociaal domein te versterken.

Wat gaan we doen?

- Vanwege de rol van het voorliggend veld in vroeg signalering en preventie zetten we in op versterking van het voorliggend veld. Dit doen we onder andere door extra middelen beschikbaar te stellen voor het versterken van voor- en vroegschoolse educatie. En door de al in gang gezette ontwikkelingen op het terrein van onder andere vroegsignalering bij armoede en schulden, integrale ouderenzorg en kinderen in armoede voort te zetten.
- We organiseren een training voor de gemeente, aanbieders, voorliggend veld, inwoners etc. Doel van de training is om de gedachte achter 'Samen maak je de route!' breed uit te dragen, te laten verinnerlijken en eigenaarschap te creëren bij alle spelers in het sociaal domein. Een gezamenlijke werkwijze dient een gezamenlijk belang.

- We gaan het sturen en monitoren op het sociaal domein verder door ontwikkelen. Dit doen we in samenspraak met partners en inwoners.
- Meedoen loopt als rode draad door de verschillende wetten in het sociaal domein heen. De komende periode gaan we ontdekken wat nodig is om zoveel mogelijk mensen, van kleins-af-aan, te laten meedoen aan de samenleving. De kadernota participatie vormt hiervoor een belangrijk kader. Deze nota wordt binnenkort integraal geactualiseerd, zodat er een duidelijke koppeling gemaakt wordt met de diverse werkterreinen, waaronder het beheer van de openbare ruimte.
- We gaan samen met inwoners en partners ontdekken wat nodig is. Hierbij spelen we in op signalen en behoeften vanuit de samenleving. We pakken de kansen die de doorontwikkeling op basis van 'Samen maak je de route!' verder aanjagen.
- We gaan de samenwerking met Attenta en andere partners de komende periode verder ontwikkelen en versterken.
- We gaan de gemeentelijke taken in het sociaal domein structureel inbedden.
- We zetten het programma 'Jongeren op Gezond Gewicht' voort omdat we streven naar een samenleving waarin alle kinderen wonen, leren, recreëren en werken in een omgeving waarin een gezonde leefstijl de normaalste zaak van de wereld is.
- We vertalen het VN Verdrag betreffende rechten van personen met een handicap naar ons gemeentelijk beleid en leggen daarbij de verbinding met de Global Goals.

PIJLER 3

Economie, werk en recreatie en Samen Doen

Van energietransitie, ruimte voor ondernemers
tot een sluitende aanpak.

Hoe geven we vorm aan Economie, werk en recreatie en Samen Doen?

Er zit veel kracht bij onze ondernemers. Ze leveren hiermee een grote bijdrage aan het bruisende Drenthe. De economische ontwikkelingen laten een grote dynamiek zien. Dit vraagt van ons een flexibele instelling, zodat we ondernemers ruimte bieden om te kunnen inspelen op de bewegingen in de markt. We bieden ruimte voor initiatieven en pakken hierbij de rol die passend is bij de situatie.

In het kader van economie, werk en recreatie staan leefbaarheid, kwaliteit en innovatie centraal. We zijn dienstverlenend, nemen op een actieve en eigentijdse manier onze positie in, signaleren kansen en sluiten daar het liefst gezamenlijk met inwoners en ondernemers bij aan. Zo bieden we ruimte voor economische ontwikkelingen en investeringen.

Als lid van de P10 benadrukken we het belang van een versterking in de relatie tussen het platteland en de omliggende steden. Op het gebied van de energietransitie, recreatie en toerisme, mobiliteit, regionale voedselnetwerken en arbeidsmarktregio zien we een gezamenlijk belang en hebben we elkaar hard nodig.

De recreatie- en toerismesector is voor onze gemeente erg belangrijk. Samen met de buurgemeenten en onze recreatieondernemers willen we ons mooie natuurrijke landschap zorgvuldig beleven, beschermen en benutten.

De landbouw is een belangrijke pijler in onze gemeente. We houden daarom rekening met de belangen van deze sector.

We hechten belang aan een duurzame samenleving. Samen met bedrijven, sectoren en inwoners hebben we een rol in de energietransitie. Dit leidt ertoe dat we samen de kansen en het maatschappelijk draagvlak voor duurzame energieopwekking en energiebesparing in beeld brengen en vertalen in een Regionale Energie Strategie. Behalve maatschappelijk draagvlak is ook het behoud van onze landschappelijke kwaliteiten hierbij een belangrijke voorwaarde. We kiezen voor een bottom-up strategie,

waarbij we integrale afwegingen maken en beleidsterreinen verbinden, zoals onder andere mobiliteit, participatie en maatschappelijk vastgoed.

Wat gaan we doen?

Energietransitie

- De wereld om ons heen veranderd. Dit vraagt van ons ook om een bijdrage te leveren aan de energietransitie. We doen dit op een wijze die past bij Aa en Hunze. We zetten hierbij het belang van onze inwoners centraal en geven samen met inwoners, bedrijven en maatschappelijke organisaties vorm aan een strategie en actieplan voor de energietransitie. Hierdoor leveren we een bijdrage aan het nationale akkoord.

Ruimte voor ondernemers

- We gaan de economische koersnota actualiseren zodat hij aansluit bij de huidige economische ontwikkelingen.
- We bieden ruimte aan ondernemers voor het ontwikkelen van vernieuwende initiatieven. Afhankelijk van onze rol, passen we (waar nodig) regels toe.
- Verruiming van de zondagsopenstelling is voor ons bespreekbaar. Als daar behoefte aan is faciliteren wij het gesprek hierover met ondernemers.

- We bepalen heldere profielen voor de bedrijventerreinen in de gemeente en bekijken of er uitbreiding nodig en mogelijk is.
- We zetten in op gezonde en vitale vakantieparken. We faciliteren en stimuleren enerzijds kansrijk ondernemerschap (vitaliseren van vakantieparken) en anderzijds het geven van nieuwe waarde aan niet-kansrijke parken (transformatie van vakantieparken).

Sluitende aanpak

- Samen met de betrokken spelers in het veld voeren we het gesprek om te komen tot een sluitende aanpak zorg, onderwijs, arbeidsmarkt. Met als doel dat iedereen kan meedoen.
- We faciliteren ondernemers actief zodat er meer mogelijkheden ontstaan om mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt een (werk)plek te bieden.

PIJLER 4

Voorzieningen, leefbaarheid en wonen en Samen Doen

Van leefomgeving, natuur en milieu tot
sport en cultuur.

Hoe geven we vorm aan voorzieningen, leefbaarheid, wonen en Samen Doen?

We verwachten vanuit de samenleving initiatieven die de leefbaarheid in de dorpen vergroten. We stimuleren, faciliteren en initiëren deze initiatieven en hebben de verwachting dat dit als smeerolie gaat dienen, waardoor particulieren en ondernemers ook eerder bereid zijn om initiatief te nemen.

De invoering van de Omgevingswet zien wij als een kans om samen met onze inwoners en ondernemers de leefbaarheid in onze gemeente verder te vergroten en het woonklimaat in onze gemeente nog aantrekkelijker te maken. Vooruitlopend op de invoering van de Omgevingswet gaan we aan de slag om de inrichting van onze dorpen samen met inwoners en ondernemers verder vorm te geven.

We dragen bij aan een goede digitale bereikbaarheid, om hiermee de leefbaarheid in de dorpen te verhogen. De ontwikkelingen in het onderwijs, de zorg, het bedrijfsleven en de recreatiesector vragen daar ook om.

Wat gaan we doen?

Leefomgeving

- We pakken de Omgevingswet vanuit de bedoeling, integraal, in samenhang en in co-creatie met de samenleving op. Dit vraagt flexibiliteit met oog voor wat kan en mag. We doen dit op onze eigen Aa en Hunze-manier, namelijk solide, realistisch en pragmatisch. Waar zich kansen voordoen, gaan we alvast experimenteren met de nieuwe manier van werken. We gaan bijv. samen met Avebe, inwoners, provincie, RUD en waterschap een ontwikkelvisie voor de omgeving van Avebe opstellen.

- Vanuit onze inwoners, dorpen komen met regelmaat vragen en wensen voor op het gebied aanpassingen van de openbare ruimte zoals het opvullen van gaten en losliggende stoeptegels. Hier spelen we vlot en adequaat op in.
- We voegen bestaande subsidie regelingen i.h.k.v. leefbaarheid en participatie samen in het Samendoenfonds. Met dit fonds bieden we initiatiefnemers financiële ondersteuning voor ideeën die de leefbaarheid in de dorpen bevorderen;
- We stellen middelen beschikbaar voor het realiseren van glas- en textielcontainers op strategisch veilige plaatsen.
- We ondersteunen en faciliteren waar mogelijk en wenselijk lokale initiatieven, al dan niet in samenwerking met marktpartijen, om alle inwoners aangesloten te krijgen op snelle breedband verbindingen. Wij dragen zorg voor ondersteuning bij vergunningaanvragen, technische ontwerpen, financieringsvraagstukken, afstemming met aangrenzende gebieden, enz. Hiervoor stellen we extra middelen beschikbaar.
- We starten met uw raad het proces op om te komen tot een herijkt strategisch grondbeleid. Hierover gaan we met uw raad in gesprek. Vooruitlopend hierop gaan we over tot het instellen van een reserve strategisch grondbeleid.
- We starten extra pilots voor welstandsvrij bouwen.
- We hebben aandacht voor onderhoud, aanleg en verbetering van recreatieve fiets- en wandelpaden en mountainbikeroutes.
- Om de kwaliteit van ons fietsnetwerk in stand te houden en te versterken gaan we verder met het geven van een kwaliteitsimpuls aan onze fietspaden en met het realiseren van een fietspad Amen-Grolloo, een schoolroute Eexterveen (Menweg) en een fietspad langs de Hunze.
- We blijven de vernieuwbouwing van de Boerhoorn faciliteren. Door middel van een klankbordgroep doen we dit met een brede vertegenwoordiging vanuit het dorp.

Natuur en milieu

- Het aanbieden van Natuur en Milieu educatie is primair een taak van het onderwijs. In de overgangsfase stellen we als gemeente middelen beschikbaar.
- Het toepassen van chemische onkruidbestrijding op verharding is niet meer toegestaan. We stellen incidenteel middelen beschikbaar voor alternatieve vormen van onkruidbestrijding. En onderzoeken de mogelijkheden om inwoners met een afstand tot de arbeidsmarkt te laten participeren in hun eigen leefomgeving door ze een rol te geven in het beheer van de openbare ruimte.
- We vinden het belangrijk om een bijdrage te leveren aan het verhogen van de biodiversiteit. Daarom voeren we de pilot ecologisch bermbeheer versneld uit. Hangende de uitkomsten van de pilot investeren we extra in het ecologische bermbeheer.
- We gaan op zoek naar betere en goedkopere manieren voor bestrijding van schadelijke bermenplanten. Bijvoorbeeld door in navolging van een buurgemeente varkens in te zetten.

Sport en cultuur

- We faciliteren sportverenigingen omdat ze bijdragen aan de leefbaarheid in onze dorpen. We investeren bijvoorbeeld in Sporthal de Strohalm in Gasselternijveen, de aanleg van een kunstgrasveld in Gieten en in een duurzame vervanging van de warmtevoorziening voor het zwembad in Annen.
- We continueren het cultuurbeleid omdat cultuur een belangrijke verbindende rol heeft en bijdraagt aan de leefbaarheid.

Financiële paragraaf en financieel meerjarenperspectief

In deze paragraaf is de financiële vertaling van de structurele en incidentele wensen uit het collegeprogramma opgenomen. Uitgangspunt hierbij is dat de wensen passen binnen de ruimte die de financiële positie van de gemeente laat. Hiermee wordt aangesloten bij een van de belangrijke financiële uitgangspunten, namelijk een meerjarig sluitende begroting.

Structureel 2019 - 2022

De totale omvang van de nieuwe structurele wensen (zonder dekking) bedraagt afgerond € 425.000. Ten opzichte van de voorgangsnota 2018 is de verwachting; dat vanwege de huidige economische ontwikkelingen, de realisatiecijfers uit de jaarrekening 2017 en de eerste helft van 2018, de ramingen voor bouwleges (meer verbouwingen) en toeristenbelasting (meer toeristen) kunnen worden verhoogd. De huidige inschatting leidt tot de volgende verhogingen van de inkomsten:

1.	Bouwleges	€ 150.000
2.	Toeristenbelasting	€ 100.000

Naast deze verhoging van de inkomsten resteert nog een in te vullen taakstelling van in totaal € 417.000 (€ 327.000 met ingang van 2020 en € 90.000 met ingang van 2022). Zowel de inkomstenverhoging, als het invullen van de taakstelling is noodzakelijk om het achterwege laten van de trendmatige verhoging van OZB en het niet verhogen van de toeristenbelasting (d.w.z. de prijs per overnachting) te compenseren. We hebben iets meer tijd nodig om te onderzoeken hoe we ons ambitieuze programma en de beschikbare middelen bij elkaar kunnen brengen. Deze tijd is er ook aangezien 2019 sluitend is. We verwachten dat er mogelijkheden zijn om het meerjarenperspectief ook sluitend te krijgen.

Meerjarig wordt de volledige structurele ruimte benut. Het verwachte saldo voor het jaar 2022 bedraagt € 1.000/nihil. Hiermee wordt de eerder geformuleerde doelstelling om een structurele weerstandscapaciteit (lees: begrotingsruimte) ter grootte van € 0,2 miljoen te creëren voor het kunnen opvangen van mogelijke structurele tegenvallers op dit moment niet gehaald. Gegeven de economische omstandigheden zien we mogelijkheden om in deze bestuursperiode alsnog deze structurele weerstandscapaciteit te realiseren.

Incidenteel 2019 - 2022

De totale incidentele begrotingsruimte (VAR) voor nieuwe incidentele wensen in deze collegeperiode bedraagt op basis van de door de raad vastgestelde voortgangsnota 2018 € 4.242.000¹.

Deze ruimte is bepaald door de eerder geformuleerde ondergrens van de VAR van € 3.000.000 te relateren aan de verwachte stand van de VAR ultimo 2018 uit de voortgangsnota 2018; de verwachte hoogte van de VAR per 31 december 2018 is € 7.501.000 (exclusief de onttrekking zoals hieronder in de voetnoot is aangegeven).

Het totaal van de nieuwe incidentele wensen is afgerond € 5.014.000. Dit betekent dat de wensen de beschikbare ruimte voor de jaren 2019 - 2022 in totaliteit met € 770.000 overstijgen. De verwachting is dat deze ruimte in de komende jaren wordt gevonden.

De nieuwe wensen van afgerond € 5.014.000 zijn als volgt verdeeld over de 3 genoemde categorieën:

1.	Wettelijk verplichte wens	€ 2.175.000
2.	Wens in lijn met toekomstvisie/ collegeprogramma	€ 2.819.000
3.	Overige nieuwe wensen	€ 20.000

Naast de VAR beschikken we eveneens over de WAR, het zogenaamde Weerstanddeel van de Algemene Reserve, dat niet vrij inzetbaar is en is bedoeld voor het kunnen opvangen van (incidentele) financiële tegenvallers. Deze reserve bedraagt per eind 2018 € 5,7 miljoen. Deze WAR houden we op peil en zal jaarlijks worden geïndexeerd.

¹ Hierbij is rekening gehouden met de verschuiving van de middelen van structureel naar incidenteel ad € 258.000 voor de schadelijke bermenplanten voor de komende drie jaren.

Financieel meerjaren perspectief 2019 - 2022

In onderstaand overzicht zijn de gevolgen van de nieuwe wensen uit het collegeprogramma voor het structurele saldo en de onttrekking aan de VAR zichtbaar.

STRUCTURELE MUTATIES	2019	2020	2021	2022	
Saldo begroting voorafgaand jaar	984.000	312.750	-	27.000	
<i>Mutaties t.o.v. saldo:</i>					
Collegeprogramma in voortgangsnota 2018 **	-28.000	-16.000	0	0	
Nieuwe wensen 2019-2022	-425.250	0	0	0	
Bezuinigingstraject	23.000	56.000	113.000		
Prijsontwikkeling	-769.000	-760.000	-719.000	-736.000	
OZB trendmatige verhoging	0	0	0	0	
Taakstelling nog in te vullen *****		327.250		90.000	
Gemeentefonds	415.000	45.000	650.000	500.000	
Overig *	113.000	35.000	-17.000	120.000	
Totaal	312.750	-	27.000	1.000	
INCIDENTELE MUTATIES	2019	2020	2021	2022	Totaal FMP
Lasten					
Collegeprogramma in voortgangsnota 2018 ***	-777.000	-270.000	-221.000	-35.000	-1.303.000
Nieuwe wensen 2019-2022 ****	-2.191.500	-974.000	-974.000	-874.000	-5.013.500
Totaal	-2.968.500	-1.244.000	-1.195.000	-909.000	-6.316.500
Dekking					
Onttrekking VAR	-2.918.500	-1.194.000	-1.195.000	-909.000	-6.216.500
Onttrekking overige reserves	-50.000	-50.000	-		-100.000
Totaal	-2.968.500	-1.244.000	-1.195.000	-909.000	-6.316.500

- * inclusief ophoging bouwleges en toeristenbelasting als gevolg van de aantrekkende economie (toename aantallen)
- ** exclusief schadelijke bermplanten
- *** inclusief schadelijke bermplanten en verkeer en vervoer in 2022
- **** exclusief nieuwe wensen gedekt uit reserve sociaal domein en algemene reserve grondexploitatie (1.350.000 en 1.000.000)
- ***** niet toepassen van trendmatige verhoging OZB leidt tot nog in te vullen taakstelling van in totaliteit € 417.250

Hierna zijn in een tweetal overzichten de structurele en incidentele wensen weergegeven. Naast de wensen uit het collegeprogramma, staan hierin ook de wensen/ontwikkelingen uit het financieel meerjarenperspectief uit eerdere beleidsdocumenten.

Nummer	Programma	Pijler	Categorie	Structurele wensen collegeprogramma	Totaal	2019	2020	2021	2022	Financiële dekking
1	0	I	1	Kwaliteitsverbetering belastingen	-25.000	-25.000				voorstel begroting 2019
2	8	I	2	Ambitieniveau WABO: VTH	-247.250	-247.250				voorstel begroting 2019
3	0	I	2	Uitbreiding digitale dienstverlening	-48.000	-48.000				voorstel begroting 2019
4	0		2	Noodzakelijke vervangingsinvesteringen buitendienst	-16.500	-16.500				voorstel begroting 2019
5	2	IV	2	Kwaliteitsimpuls fietspaden	-13.500	-13.500				voorstel begroting 2019
6	7	IV	2	Energietransitie	-75.000	-75.000				voorstel begroting 2019
7	6	II	2	Integrale ouderenzorg	-100.000	-100.000				uit bestaande budgetten SD
7	6	II	2	Sociale activering	-50.000	-50.000				uit bestaande budgetten SD
8	6	II	2	Kinderen en armoede	-68.000		-68.000			uit bestaande budget / specifieke uitkering
9	4	II	2	Preventieve logopedie	-30.000	-30.000				dekking uit bestaande budgetten
10	3	III	2	Bijdrage C&E Drentsche Aa	-7.000		-7.000			dekking uit bestaande budgetten
11	7	IV	2	Ondergrondse glas- en textielcontainers	-15.000	-15.000				dekking uit heffing
12	0	I	2	Informatiebeleidsplan 2016-2020	-28.700	-15.375	-13.325			Voortgangsnota 2018
13	5	IV	2	Herplant bomen	-5.280	-2.640	-2.640			Voortgangsnota 2018
14	5	IV	2	Landschapsbeheer	-10.000	-10.000				Voortgangsnota 2018
15	5	IV	2	Sportzaal de Strohalm, variastel	-2.250	-2.250				dekking uit bestaande budgetten
16	5	IV	2	Kunstgrasveld Gieten	-6.200	-6.200				NJN2018
17	5	IV	2	Warmtevoorziening zwembad Annen	-5.700	-5.700				NJN2018
18	7	IV	3	Afvalcontainers koppelen	-7.200	-7.200				dekking uit heffing
				Totaal	-760.580	-669.615	-90.965	-	-	
				Totaal afgerond	-761.000	-670.000	-91.000	-	-	
				Totaal nieuwe wensen voor collegeprogramma		-425.250				

PROGRAMMA

- 0 Bestuur en ondersteuning
- 1 Openbare orde en veiligheid
- 2 Verkeer en vervoer
- 3 Economie
- 4 Onderwijs
- 5 Sport, cultuur en recreatie
- 6 Sociaal domein
- 7 Volksgezondheid en milieu
- 8 Volkshuisvesting, Ruimtelijke Ordening en Stedelijke Vernieuwing (VHROSV)

PIJLER

- I Bestuur
- II Zorg
- III Economie, werk en recreatie
- IV Voorzieningen, leefbaarheid en wonen

CATEGORIE

- 1 Wettelijk verplicht
- 2 In lijn met toekomstvisie / collegeprogramma
- 3 Overig

Nummer	Programma	Pijler	Categorie	Incidentele wensen collegeprogramma	Totaal	2019	2020	2021	2022	Financiële dekking
1	8	IV	1	Programma planning & control / omgevingswet	-1.000.000	-300.000	-200.000	-300.000	-200.000	voorstel begroting 2019
2	7	IV	1	Duurzaamheid en Energietransitie	-1.075.000	-325.000	-250.000	-250.000	-250.000	voorstel begroting 2019
3	2	IV	1	Onkruidbestrijding op verharding	-100.000	-100.000				voorstel begroting 2019
4	5	III	2	Vitalisering vakantieparken	-1.200.000	-300.000	-300.000	-300.000	-300.000	voorstel begroting 2019
5	2	IV	2	Knelpunten in de openbare ruimte	-400.000	-100.000	-100.000	-100.000	-100.000	voorstel begroting 2019
6	5	IV	2	Ecologisch bermbeheer	-100.000	-50.000	-50.000			voorstel begroting 2019
7	4	II	2	VVE (Voor- en vroegschoolse educatie)	-100.000	-50.000	-50.000			voorstel begroting 2019
8	4	II	2	Taalhuis/laaggeletterdheid	-22.500	-22.500				voorstel begroting 2019
9	6	IV	2	SamenDoenFonds	-100.000	-100.000				voorstel begroting 2019
10	3	IV	2	Glasvezel	-800.000	-800.000				voorstel begroting 2019
11	5	I	2	Sponsoring	-60.000	-15.000	-15.000	-15.000	-15.000	voorstel begroting 2019
12	7	IV	2	IVN Natuur en Milieu educatie	-36.000	-9.000	-9.000	-9.000	-9.000	voorstel begroting 2019
13	3	I	3	Welkomstborden	-20.000	-20.000				voorstel begroting 2019
14	6	II	2	Preventie, versterking voorliggend veld en impuls leefbaarheid & mobiliteit	-960.000	-240.000	-240.000	-240.000	-240.000	uit reserve SD
15	4	II	2	Samen maak je de route - leerbudget	-60.000	-20.000	-20.000	-10.000	-10.000	uit reserve SD
16	6	II	2	Experimenteren in het Sociaal Domein	-60.000	-15.000	-15.000	-15.000	-15.000	uit reserve SD
17	6	I	2	Doorontwikkeling sturing en regie	-250.000	-250.000				uit reserve SD
18	8	III	2	Grondbeleid	-1.000.000	-1.000.000				uit reserve grondexploitatie
19	7	II	3	Inclusief beleid	-20.000	-5.000	-5.000	-5.000	-5.000	uit reserve SD
20	3	IV	2	Koopcentrum Gieten	-650.000	-650.000				Budget reeds beschikbaar gesteld
21	8	IV	2	Dorpsontwikkeling Gasselternijveen	-300.000	-300.000				Budget reeds beschikbaar gesteld
22	5	III	2	Ontwikkeling Gasselternveld	-250.000	-250.000				Budget reeds beschikbaar gesteld
23	5	III	2	NP Drentsche Aa	-25.000	-25.000				Budget reeds beschikbaar gesteld
24	0	IV	2	Maatschappelijk vastgoed	-224.000	-224.000				Budget reeds beschikbaar gesteld
25	6	II	2	Kinderen en armoede	-68.000	-68.000				uit bestaande budget / specifieke uitkering
26	6	II	2	Mentor for You	-6.600	-6.600				uit bestaande budgetten SD
27	6	II	2	HomeStart	-30.000	-15.000	-15.000			dekking uit bestaande budgetten
28	6	II	2	Versterking armoede- en schuldenbeleid	-83.419	-31.523	-25.948	-25.948		uit decentralisatie-uitkering
29	6	II	2	Sociaal domein (impuls participatiewet)	-100.000	-50.000	-50.000			Voortgangsnota 2018 (impuls participatiewet)
30	7	II	2	JOGG	-20.000	-10.000	-10.000			Voortgangsnota 2018
31	5	IV	2	Schadelijke bermenplanten	-258.000	-86.000	-86.000	-86.000		Voortgangsnota 2018
32	0	I	2	Informatiebeleidspan 2016-2020	-64.000	-35.000	-29.000			Voortgangsnota 2018
33	0	I	1	Restauratie archiefstukken	-25.000	-25.000				Voortgangsnota 2018
34	0	I	2	Themajaar	-200.000	-100.000		-100.000		Voortgangsnota 2018
35	0	I	2	Wijziging organisatiestructuur en investering medewerkers	-150.000	-150.000				Voortgangsnota 2018
36	0	III	2	Toeristisch beleid	-148.000	-148.000				Voortgangsnota 2018
37	3	III	2	Actualisatie economische koersnota	-15.000	-15.000				Voortgangsnota 2018
38	3	III	2	Bijdrage C&E Drentsche Aa	-7.000	-7.000				Voortgangsnota 2018
39	2	IV	2	Verkeers- en vervoersmaatregelen	-140.000	-35.000	-35.000	-35.000	-35.000	Voortgangsnota 2018
40	5	IV	2	Continuering cultuurbeleid	-100.000	-50.000	-50.000			Voortgangsnota 2018
				Totaal	-10.227.519	-6.002.623	-1.554.948	-1.490.948	-1.179.000	
				Totaal afgerond	-10.228.000	-6.003.000	-1.555.000	-1.491.000	-1.179.000	
				Totaal nieuwe wensen voor collegeprogramma	-5.013.500	-2.191.500	-974.000	-974.000	-874.000	
				Totaal beschikbare ruimte, zodat VAR > € 3 mln.	4.242.000					
					-771.500					

PROGRAMMA

- 0

Bestuur en ondersteuning
- 1

Openbare orde en veiligheid
- 2

Verkeer en vervoer
- 3

Economie
- 4

Onderwijs
- 5

Sport, cultuur en recreatie
- 6

Sociaal domein
- 7

Volksgezondheid en milieu
- 8

Volkshuisvesting, Ruimtelijke Ordening en Stedelijke Vernieuwing (VHROSV)

PIJLER

- I

Bestuur
- II

Zorg
- III

Economie, werk en recreatie
- IV

Voorzieningen, leefbaarheid en wonen

CATEGORIE

- 1

Wettelijk verplicht
- 2

In lijn met toekomstvisie / collegeprogramma
- 3

Overig

Ontwerp
dit-s.nl

Datum
28-08-2018

 twitter.com/aaenhunze

 facebook.com/aaenhunze

www.aaenhunze.nl

 gemeente
Aa en Hunze